

Паньчак О. В.,
аспірант кафедри мовознавства та російської мови
Горлівського інституту іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІРТУАЛЬНИХ ІМЕН ФРАНКОФОННОГО ІНТЕРНЕТУ

Анотація. У статті проаналізовані функціональні особливості власних імен, представлених на франкомовних форумах, шляхом зіставлення їх з достатньо вивченою та описаною на рівні лінгвістичної метамови мікросистеми прізвиськ та псевдонімів.

Ключові слова: прізвисько, псевдонім, нік, онімна номінація, власні імена.

Постановка проблеми. У реальному сучасному світі жоден предмет та особа не можуть існувати без імені. Слідом за виникненням якогось нового предмета або явища з'являється мовна одиниця для його позначення, найменування. Так і при народженні кожна людина отримує своє ім'я. У такий спосіб люди організують порядок навколо себе – таким є прагнення суб'єкта, що пізнає до систематизації. Серед антропонімічних категорій, які складають сукупність ідентифікаційних засобів для виділення людини в соціумі на теперішньому етапі його існування, є офіційні (ім'я, прізвище) і неофіційні (прізвисько, псевдонім).

Розвиток інформаційних технологій останніх десятиліть призвів до виникнення нового світу, світу Інтернет, який також потребував систематизації та нових номінацій, в тому числі й онімних. Виникає новий тип антропонімів: ніки (віртуальні імена, які використовуються для самономінації користувачів у всесвітній мережі). Сьогодні кожна людина, яка користується Інтернетом, має своє ім'я, з яким вона і з'являється у віртуальній комунікації. Віртуальні імена стали невід'ємною частиною сучасного спілкування. Звичайно, ніки менш лінгвістичні, ніж імена, прізвища, прізвиська, але все ж таки, будучи результатом самономінації людини, вони містять в собі загальні риси антропонімів. На наш погляд, ніки як вторинні імена найбільш наближені до прізвиськ та псевдонімів. Вивчення ніків лише починається (М. Martin, G. Cislaru), тому лінгвістичне обґрунтування особливостей функціонування і природи ніка ще не розроблене, що робить наше дослідження досить перспективним.

Об'єктом даного дослідження є власні імена в глобальній мережі французького Інтернету як віртуальному світі.

Предметом дослідження стала номінація, яка здійснюється за допомогою власних імен у віртуальному просторі французького Інтернету.

Мета роботи – визначення функціональних особливостей віртуальних імен французького Інтернету шляхом зіставлення їх з прізвиськами та псевдонімами. Наш підхід ґрунтується на допущенні можливості схожості цих типів власних імен і спрямований на прояснення специфіки ніків як маловивченої зони ономастики в співвідношенні з достатньо вивченою та описаною на рівні лінгвістичної метамови мікросистеми прізвиськ та псевдонімів.

Виклад основного матеріалу. Імена вторинної номінації окрім основних функцій ВН: номінативної (називання об'єктів) та ідентифікуючої (виокремлення та індивідуалізація окремих об'єктів навколишнього світу) [4], виконують ще інші, специфічні для цього класу антропонімів, функції. Розглянемо детальніше деякі з них.

Особливе призначення псевдонімів – прагнення приховати справжнє ім'я носія, тобто специфіку псевдоніма визначає езотерична функція. У одних випадках до псевдоніма звертаються для маскування, інколи навіть для свідомої містифікації публіки. У інших випадках псевдонім – заміна справжнього імені без прагнення сховатися або надіти певну «маску»: наприклад, заміна немилозвучного імені благозвучним псевдонімом, прийняття символічного псевдоніма. М. Laugaа визначає псевдонім, вигаданий людиною для самономінації, як ім'я для забави [5, с. 42], а також, як «здатність казати неправду за допомогою імені» [5, с. 18]. Marcienne Martin в своїй статті «Le pseudonyme sur Internet, une nomination située au carrefour de l'anonymat et de la sphère privée» говорить, що псевдонім слугує не тільки засобом приховатися від інших, але й для того, щоб захистити свою індивідуальність. Тобто, уникнувши омонімії, яка може бути властива офіційному імені, стати унікальним [6, с. 34-35].

В мережі Інтернет нік – це обов'язкова умова початку комунікації. Але при цьому, реєструючись на якомусь сайті, не обов'язково оприлюднювати своє дійсне «Я». У користувача є вибір – або взяти своє справжнє ім'я, або вигадати інше. В обох цих випадках це ім'я буде ніком, тоді як псевдонім є несправжнім, вигаданим іменем.

Функціональна значущість віртуального імені – представити і виділити учасника дискусії. При вході до віртуального світу людина ідентифікує себе в референціальній зоні. Але цей момент миттєвий, референція необхідна для початку спілкування. В ході комунікації користувача вже ніхто не реферує. Особа не важлива для віртуального світу, цікавий текст, де і знаходиться уявлення про референцію. Ніки не здатні на пряму референцію. Тоді як, наприклад, прізвиська існують як у момент присвоєння, так і при зверненні і референції. Реальна особа з певним прізвиськом залишається сама собою з характерними їй зовнішніми і внутрішніми рисами. Віртуальна особа – це образ, що виникає при спілкуванні з даним персонажем і зникає разом з ним. Мовна поведінка «тут і зараз» є і обличчям, і «візитною картою» віртуального співрозмовника. Деякі користувачі самі вказують на своє небажання бути реферованими, обираючи для самономінації ніки певного типу. До таких належать ніки, що складаються з однієї букви (r, F), або неодноразового повторення однієї і тієї ж букви (kkkk, AAAA), у формі випадковий набраних цифр (12345, 098766) або букв (qwerty, lkjh). Користувачі можуть

навмисно знеособлювати себе такими ніками, як somebody, -gien-; або вказувати на своє бажання залишатися незрозумілою загадкою для співрозмовників: misterX, Zone Interdite M6. Але все ж таки більшість віртуальних імен націлені на встановлення «контакту» з іншими користувачами мережі. Так, за дослідженням G. Cislaru «Le pseudonyme, nom ou discours?», основна кількість учасників віртуальної комунікації обирають нікі, здатні провокувати позитивне відношення до них інших учасників. Досягнувши прихильності з боку віртуальної спільноти, людина має змогу краще інтегруватися до цієї групи [1, с. 43]. В деякій мірі мова може йти про роль ніку в соціальній адаптації його носія. M. Martin, досліджуючи віртуальні імена в межах франкомовних форумів та блогів різноманітної тематики, розподіляє їх на криптоніми (імена, які приховують справжнього автора) та ті, що «...беруть витоки в парадигмі особистого світу соціального суб'єкту» [16, с. 93]. При цьому останніх, згідно проведеного автором аналізу, виявилось більше (64%). Цей факт, за словами M. Martin, «підтверджує комунікативну функцію «несправжнього імені» (falsum nomen). Віртуальний псевдонім в цьому випадку є як один з фрагментів особистості, як частина «себе» [7, с. 95].

Згідно з визначенням P. Fabre, «прізвище – це соціальний прийнятий знак... Існування прізвища – щось подібне до емблеми індивідуальної, але в той же час і колективної» [2, с. 45]. Тобто, існування прізвищ є доказом існування певної спільноти чи групи.

На наш погляд, в умовах Інтернет-простору також можна говорити про прагнення віртуальної особи до входження або створення в певному значенні суспільства. Реєструючись на якому-небудь сайті, вступаючи в комунікацію, людина орієнтується на співрозмовника – реального або такого, що мається на увазі – людина хоче висловитися, знайти однодумців, тих, хто розділяє її інтереси. В якійсь мірі мова може йти про існування груп та підгруп у віртуальному світі. Деякі учасники обирають собі нік залежно від тематики форуму. Так, наприклад, на форумі мандрівників www.lonelyplanet.fr можна зустріти такі віртуальні імена: *jerêvejevoyage*, *voyageurasie*, *gotravel*, *GoodMorningVietnam*, *lemondeensolo*; на професійному форумі архітекторів: *jeunesarchi*, *archijob*, *Designman*, *artist86*, *pierearchitecte*. Подібними ніками учасники вказують на свою приналежність до певної групи, бажання «бути як інші» в цьому суспільстві. Це доводить існування віртуальних співтовариств.

Тобто стосовно прізвищ і в деякій мірі стосовно ніків можна казати, що ці класи імен виступають і символом виділення групи з колективу, і символом об'єднання представників всередині цієї групи.

За словами G. Cislaru, «псевдоніми, не зважаючи на свій суб'єктивний характер, належать до соціальної структури та підвищують значення спільноти, показуючи норми, властиві даній групі та принципи номінації всередині цієї групи» [1, с. 41]. J.-P. Hassoun в своїй статті «Le surnom et ses usages sur les marchés à la criée du Matif» висуває наступну гіпотезу: «Прізвища і їх використання дозволяють освітити норми взаємовідносин, прийнятих в певному суспільстві» [3, с. 10].

На нашу думку, у деяких аспектах ці гіпотези можуть бути застосовані і до віртуальних імен. Наприклад, за правилами реєстрації на окремому форумі нік людини, яка вступає в комунікацію, повинен бути унікальним в межах цього форуму. А серед офіційних імен можлива омонімія.

Таким чином, часто користувачі просто позбавлені можливості узяти своє справжнє ім'я, навіть при їх бажанні. Інші, навпаки, навмисно приховують своє офіційне ім'я. А умови спілкування у віртуальному світі Інтернет передбачають таку можливість. Також за правилами більшості сайтів написання ніку повинно обмежуватися 25 знаками. Використання коротких мовних форм для створення віртуальних імен відповідає специфіці електронної комунікації і особливостям нашого часу – вмщати якомога більше інформації в стислу форму, економити простір і час, швидко реагувати на запити віртуального співрозмовника, наближаючи спілкування до реальної ситуації, часто ігноруючи лексико-граматичні норми функціонування мови.

Будучи словами штучної номінації, прізвища, псевдоніми та ніки породжені і функціонально детерміновані різноманітними екстралінгвістичними чинниками. Вони дуже легко вбирають в себе все те, що актуально для окремих епох, живо реагують на всі явища, що відбуваються в оточуючому людину довкіллі. Тобто ці класи імен відображають не тільки специфіку, правила та норми, характерні для групи, в межах якої вони функціонують, але й колективні знання та уявлення певного суспільства та покоління. Так, J.-P. Hassoun зазначає, що на Matif досить часто (25%) зустрічаються прізвища з алюзією на імена кино- і ТБ-героїв, співаків, акторів, спортсменів, відомих сучасному поколінню: *Murphy* (американський актор *Eddy Murphy*), *Doc Gyneco* (виконавець французького репу), *Arthur*, *Dechavanne* (телеведучі), *Rainman* (відома роль американського актора *Dustin Hoffman*) тощо. Прізвище в цьому випадку посилається на культурну референцію, зрозумілу без пояснень кожному [3, с. 28].

Серед віртуальних імен також можна знайти такі, що апелюють до актуального культурного знання. Номінація в даному випадку здійснюється з розрахунку на «діалогічність», відгук на загальновідому інформацію. Наприклад: *Justin_Timberlake*, *Silent_Hill* (назва фільму), *DonaldDuck*. Представляючи свій імідж через відомий образ, учасник викликає типові культурні асоціації, створюючи оцінний та емоційно-експресивний заряд. Наприклад, *Napoleon* – «видатний», «неординарний», такий, що «прославився», «пихатий».

Таким чином, проаналізований вище матеріал дозволив виявити наступні функції ніків:

1. Номінативна: нова система взаємин людей потребувала створення нового антропонімичного класу, оскільки жоден предмет або особа не можуть існувати без імені.

2. Комунікативна (повідомлення репрезентація): нік призначений для організації специфічної форми спілкування. Важливою особливістю віртуального імені є те, що воно орієнтовано як на того, хто говорить (самопрезентація), так і на одержувача (реципієнта) з метою справити бажане враження.

3. Ідентифікуюча: дана функція виявляється особливо важливою в віртуальній комунікації, оскільки в просторі одного сайту не може бути користувачів з абсолютно однаковими іменами. З одного боку, нік призначений для приховання офіційного імені, збереження таємниці особи, з іншої – направлений на саморозкриття, самопозначення особи в умовах Інтернет-комунікації.

4. Акумулятивна: дана функція має на увазі накопичення культурного знання та інформації щодо соціально прийнятих норм, характерних для групи, в межах якої функціонують віртуальні імена.

Література:

1. Cislaru G. Le pseudonyme, nom ou discours? / G. Cislaru // Carnets du Cediscor «Le nom propre en discours». – 2009. – № 11. – P. 39-57.
2. Fabre P. Les noms de personnes en France / P. Fabre // Coll. Que sais-je? – P. : PUF, 1998. – № 235. – 127 p.
3. Hassoun J.-P. Le surnom et ses usages sur les marchés à la criée du Matif. Contrôle social, fluidité relationnelle et représentations collectives / J.-P. Hassoun. – In : Genèses, 41, 2000. – P. 5-40.
4. Jonasson K. Le Nom propre. Constructions et interprétations / K. Jonasson // Coll. Champs linguistiques. – Louvain-la-Neuve: Duculot, 1994. – 255 p.
5. Laugaa M. La pensée du pseudonyme / M. Laugaa. – P. : PUF, 1986. – 325 p.
6. Martin M. Le pseudonyme sur Internet, une nomination située au carrefour de l'anonymat et de la sphère privée. Préface d'A. Coianiz / M. Martin. – P. : L'Harmattan, 2006. – 180 p.
7. Martin M. Se nommer pour exister. L'exemple du pseudonyme sur Internet. Préface de A. Coianiz, «Nomino ergo sum» / M. Martin. – P. : L'Harmattan, 2012. – 220 p.
8. Zonabend F. Le nom de personne // L'Homme, 1980. – Vol. 20. – № 4. – P. 7-23.

Паньчак О. В. Функциональные особенности виртуальных имен франкофонного Интернета

Аннотация. В статье проанализированы функциональные особенности собственных имен, представленных на франкоязычных форумах, посредством сопоставления их с достаточно изученной и описанной на уровне лингвистического метаязыка микросистемы прозвищ и псевдонимов.

Ключевые слова: прозвище, псевдоним, ник, онимная номинация, собственные имена.

Panchak O. Functional peculiarities of virtual names in the French-speaking Internet

Summary. The article discusses the functional peculiarities of proper names in the French-speaking forums through the comparison with more learned and analyzed name-systems: pseudonym and nickname.

Key words: pseudonym, nickname, nick, anomic nomination, proper names.